

Марія Метельська,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
студентка 2 курсу
факультету філології і журналістики,
Науковий керівник:
к. філол. н., М. Любінецька

ТЕНДЕНЦІЯ САМОТНЬОЇ ДИТИНИ В СУЧАСНІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Самотність - характерна риса для нашого сучасного суспільства, яка потребує глибокого філософського розгляду щодо її причин та наслідків. Це стосується того, як цей стан впливає на життєву продуктивність та соціальну активність людини.

Однією з особливостей сучасної дитячої літератури є те, що діти, незалежно від віку - від дитинства до підліткового, часто зображуються як самотні. Психологічний аспект дитячих персонажів стає особливо виразним у творах, які розглядають проблему дитячої самотності та відчуття покинутості. Це можна побачити у різних оповіданнях зі збірки «Мама по скайпу», творів: «Ягоди» Мар'яни Кіяновської, «Інший дім» Оксани Луцєвської, «Дорога до Смарагдового міста» Ані Хромової, «Я більше ніколи не носитиму суконь» Наді Білої, «Наша велика вигадана родина» Оксани Луцєвської – присутні образи самотніх дітей-підлітків, які потребують спілкування із батьками, їхньої турботи та любові [1].

У творі Надії Білої «Я більше ніколи не носитиму суконь» Ліза (Ельза) відчувається самотньою серед своїх знайомих – учасниць музичного гурту: «*Я взагалі не хочу про них думати. Мене їхнє десятикласне життя не стосується!*» [2, с. 31]. Коли вона уявляє себе замість Тані з Палієм, то

відчуває, що все її тіло вимазане Сашковим слизом, тому дівчина хоче зняти із себе шкіру. Її нудить, тому вона біжить до спортивної зали, де крізь величезні вікна світять вуличні ліхтарі і кружляють навколо них забуті сніжинки. Ліза думає: « *Я відчуваю себе абсолютно самотньою*» [2, с. 30].

Наступним твором у якому є зображення самотнього підлітка – це «Інший дім» А. Хромової. Головна героїня, Поля, спочатку не відчувається самотньою, оскільки у неї є брат, батько, мама (з якою вона спілкується лише по скайпу). Самотність вона відчуває лише тоді, коли брат не звертає на неї уваги під час баскетбольного матчу. Брат постійно дивився на свою дівчину, Аліну. «*Коли йому вдалося закинути м'яча до кільця суперника, він підморгував мені*». «*Артем підморгнув дівчині?! Не мені? Як це розуміти? Хто його талісман? Хто його оберіг? Не я? Артем підморгнув білявці*.» [3, с. 4]. Поля більше не хотіла там знаходитись, бо відчувала, що її присутності не чекали.

Також існують автори, які переосмислили цю тенденцію. Наприклад, Оксана Луцевська у творі «Наша велика вигадана родина», зображує двох сестричок – Лільку та Надю. З одного боку вони самотні, бо сидять на перехресті доріг біля автостанції та мріють про велику, повноцінну сім'ю. Проте, незважаючи на складні обставини, вони не відчуваються самотніми, бо вони є одна в одній. Коли двоє, то це вже не є самотністю: «*У мене є ти, а в тебе є я. Ми разом, чуєш?*», - голосніше у суворіше я повторюю Лільці [5, с. 52].

У оповіданні «Ягоди» Маріанна Кіяновська вдало передає емоційний стан головного героя, Ваді, який сильно сумує за матір'ю та відчуває самотність та покинутість. Він постійно згадує маму та часто запитує себе: «*Чому мати не взяла його з собою? Невже він такий же непотрібний, як і ті речі, що*

лишилися на горищі? Невже вона знайшла собі в Італії нового маленького хлопчика?» [5, с. 66-67]. Проте ця самотність не є абсолютною, оскільки він мав підтримку своєї бабусі та компанію кошеняти: «Раз мамі нема, нехай замість мамі буде кошеня» [5, с. 69].

Аня Хромова у творі «Дорога до Смарагдового міста» теж зображує самотність. Тут навіть мама відчувається більш самотньою, ніж Оля. Вони почувались відчуженими, незважаючи на те, що були разом, бо кожна мала своє життя: «О восьмій вони вийшли з дому і пішли кожна в інший бік». [2, с. 8]. Але є можливість покращення їхніх відносин та подолання розбіжностей - це шлях до досягнення їхнього "Смарагдового міста". По дорозі їм завжди хочеться взятися за руки, але вони не могли знайти слова, щоб це висловити одне одному.

Отже, тема самотності є актуальною у сучасній дитячій літературі. Сьогодні, ця тенденція є теж на часі. В Україні є тисячі таких «Вадь та Поль» батьки, яких вимушені їхати на заробітки за кордон. Також дитяча «самотність» пов'язана із війною в Україні. На жаль, є багато сестер і братів, і дорослих людей, чийх батьків забрала клята війна, і тому, вони відчувають самотність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Качак Т. Б. Українська література для дітей та юнацтва: Підручник. К.: ВЦ «Академія», 2016.
2. Чат для дівчат: оповідання / упорядники: Валентина Вздольська та Оксана Лушевська. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2016 – 176 с.
3. Луцевська О. Інший дім. / Оксана Луцевська. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2013. – 120 с.

4. Савка М., Бреннер К. Мама по скайпу. Львів : Видавництво Старого Лева, 2013. 190 с.
5. Мама по скайпу / за ред. М. Савки, К. Бруннер . Львів : Головн. ред. : ВСЛ, 2013. 190 с.

*Мар'яна Білик,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
студентка 2 курсу
факультету філології і журналістики,
Науковий керівник:
к. філол. н., доц. Н. Кучма*

СУСПІЛЬСТВО КРІЗЬ ПРИЗМУ ОБРАЗУ ДЕНИСА СЕВЕРИНА У РОМАНІ «ГУДЗИК» ІРЕН РОЗДОБУДЬКО

Ірен Роздобудько – відома українська письменниця зламу ХХ-ХХІ століття, у творах якої головні персонажі представляють картину суспільства та художнього світу крізь призму своїх вчинків, думок та поглядів. Особливість прози письменниці – розмивання персонажів, неможливість умовно поділити образи на хороші та погані, адже тут відсутня однозначність. Яскравим прикладом складності та життєвих перепитій людини є психолого-соціальний роман «Гудзик», у якому немає смертей та катаклізмів, але трагічне непорозуміння між головними дійовими особами спричиняє драматичні події.

У романі «Гудзик» І. Роздобудько створює складний «трикутник» взаємин між головними персонажами: Денис Северин, Єлизавета Тенецька і її донька Ліка взаємодіють між собою, і відносини між ними змінюються протягом роману. Твір висвітлює багатогранні проблеми, такі як любов і нелюбов, кохання і зрада, віра і брехня, залежність і свобода, пошук сенсу життя та інші. Читач бачить, як історія героїв тісно переплетена з минулим, як